

Ett 20-tal svenska tidningar och tidskrifter har skrivit om bildandet av Vetenskap och Folkbildning. I Impuls, studieförbundet Vuxenskolas tidning, finns en intervju med Sven Ove (nr 5/83). Vi finns också upptagna i Skeptical Inquirer som internationell kontakt.

A B - D E B A T T E N

Vår förening debatterades i Aftonbladet i vintras. Jan Grönholm kritiserade det upprop som föregick bildandet och varnade för "den naiva övertro till vetenskapen och dess metoder som uppropet andas". I samma nr svarar Sven Ove Hansson på kritiken och understryker hur viktigt det är att inte vetenskapens metoder och resultat förbehålls en liten grupp. Han redovisar också faktafel i Grönholms bok Helhetssyn och framtidstro. (AB 19/12-82)

Karl-Erik Edris angriper föreningen och dess vetenskapssyn (8/1-83) och gör vetenskapen ansvarig för krigshot och miljökatastrofer.

Jan Pilotti och Kersti Wistrand skriver om nära-döden-upplevelser (13/1-83). Författarna menar att tolkningen av sådana är exempel på att det kan vara svårt att vara överens om vad som kan avgöras vetenskapligt.

Hansson svarar på Edris artikel (25/1-83) och betonar bl a att vår förening vill diskutera en diskussion om gränsdragningsproblem mellan vetenskap och pseudovetenskap. Han säger vidare att forskarnas uppgift är att ta reda på fakta om världen, fakta som kan tjäna som underlag för medborgarnas ställningstaganden i samhällsfrågor i vissa fall. Han påpekar också att vetenskapen hjälper oss att upptäcka miljörisiker.

I sitt svar (29/1-83) säger Edris att han inte tycker att "pseudovetenskap och irrationalism är särskilt lovvärda företeelser", men att han vill veta vilka föreningens argument är för att påstå att "den verklighetsuppfattning som impliceras av den vetenskapliga metoden faktiskt är sann".

Jan Grönholm avslutar debatten i AB (11/2-83). Han säger bl a att han inte är mot vetenskap eller för pseudovetenskap och medger att det är maktförhållandena, ej vetenskapen, som är skuld till världens problem. Han kritiserar föreningen för dess tro på vetenskapen och kallar det "gårdagens förhållningssätt", som hindrar oss att ta oss ur dagens kris. Han efterlyser "en kunskap som återuppriktar människan som subjekt".

1. For science there is no longer any money; the observatory has gone to complete rack and ruin. 2. The astronomy professor begs the government for funds, but in vain. 3. In uttermost desperation he resolves to take up astrology.

4. As astrologer he casts horoscopes for war profiteers. 5. His prophecies are soon in much demand; he makes lots of money. 6. Now the professor has the funds to renovate himself and the observatory; the newest and best instruments are procured.

Th. Th. Heine, "Neue Wege der Wissenschaft," *Simplicissimus*, 25 (26 January 1921), 595.

S A C O / S R - D E B A T T E N

Debatten i SACO/SR-tidningen fortsatte i nr 4/83. (Övriga inlägg var i nr 10/82, 12/82, 1/83, 2/83.) Marie Sjöberg svarar där på Sven Oves kritik av astrologi-uppsatsen. Även Robert Goldsmith, Sjöbergs handledare, gör ett inlägg. Sven Ove svarar i samma nr. (Se även nr 1 och 2 av medlemsbladet.)

N Ä S T A N E U R O S E D Y N - S K A N D A L ?

Socialstyrelsen om Iscador

Socialstyrelsens läkemedelsavdelning har i en informationsskrift till läkarna sammanfattat den dokumentation man har om Iscador, ett naturläkemedel för injektion, avsett att bota cancer. Enligt nu gällande regler är socialstyrelsen tvingad att godkänna ett sådant preparat utan att det finns någon bevisad positiv effekt.

I dokumentationen står: "I samband härmed vill Socialstyrelsen dock påpeka risken för immunologiska reaktioner vid injektion av artfrämmande proteiner ...

Systematiska undersökningar rörande allmän toxicitet vid upprepad tillförsel, reproduktionstoxikologi, mutagena och cancerogena effekter föreligger ej."

För läkemedel framställda på annat sätt krävs att man tar reda på vilka skaderisker som finns innan patienter utsätts för dem i stor skala. Ska nästa neurosedynskandal bli en naturläkemedelsskandal, eller ska vi få regler som ställer stränga krav på alla läkemedel innan de godkänns?

(Källa: Information från socialstyrelsens läkemedelsavdelning, nr1983:4, s 8-9.)

Sven Ove Hansson

I SvD 9/3-83 finns en artikel om Iscador av Leif Dahlgren med rubriken Svensk expertis avråder från naturmedel mot cancer.

V I K T I G T R A D I O N Ä M N D S - Ä R E N D E

Vid vårens föreningsmöte diskuterade vi frågan om radionämndsansmälningar, och kom fram till att föreningen som regel inte bör använda denna metod för att komma till rätta med pseudovetenskap i etermedia. (Naturligtvis finns det inga hinder mot att enskilda föreningsmedlemmar gör sådana anmälningar, det får ju var och en avgöra själv.)

Radionämnden fattade i februari ett beslut som gäller just pseudovetenskap. Man fällde programserien "Svearikets vagga - en historia i gungning?" (TV 1 25/11, 9/12 och 21/12 1981 samt 3/2, 10/2 och 17/2 1982.) I programserien presenterades en teori som strider mot den etablerade historievetenskapen, och som innebär att Västergötland tillmäts den helt avgörande betydelsen för Sveriges enande till ett rike.

Radionämnden säger i sin motivering: "Radionämnden finner att programledaren helt förefaller ansluta sig till privatforskarnas och Västgötaskolans uppfattningar. Detta intryck förstärks genom att de framförda spekulationerna, påståendena och idéerna praktiskt taget aldrig i programmen ställs mot forskarnas och vetenskapens argument och åsikter...Radionämnden anser emellertid att olika sakpåståenden framfördes på ett sådant sätt att det förblev oklart vad som var rena gissningar, vad som var

sakligt underbyggda antaganden och vad som var - även av den etablerade vetenskapen - allmänt accepterade uppfattningar. Programmen blev härigenom på flera punkter vilseledande...Med hänvisning till vad som anförts ovan finner radionämnden vid en sammanfattande bedömning att programserien 'Svearikets vagga - en historia i gungning' strider mot kraven på opartiskhet och saklighet i radiolagen."

SOH

C A P R A K R I T I S E R A S

Per-A Johansson, Vad säger drömmen om hur världen är beskaffad? DN 21/6 1983. Kritisk recension av Fritjof Capras bok "The Turning Point", 1982. Johansson varnar för övertolkning av "ytliga likheter" mellan kvantmekanikens modeller och det subjektiva medvetandet. Kvantmekanikens postulat kan inte tas som "uttalanden om hur världen, hela världen, är beskaffad." Fortfarande är ju problemet olöst hur kvantmekanik och relativitetsteori fullt ut kan förenas.

"Därför verkar Capra väl pretentiös när han vill använda den nya fysiken som grund för en ny världsbild innefattande alla kunskapsfält. Han visar dessutom prov på en närmast monumental naivitet när han tror att denna löst konstruerade världsuppfattning ska kunna mildra dagens sociala och psykologiska kris, bara folk får den förklarad för sig!"

SOH

N Y A R E L I G I O N E R

Lester Wikström, präst i Svenska Kyrkan, gav förra året ut boken Nya religioner mitt ibland oss. På knappt 100 sidor ger den en koncentrerad sammanfattning av ett sextiotal religiösa och kvasireligiösa grupper som förekommer i Sverige. Wikström tar upp så skilda grupper som scientologer, Bah'ai, rastafari, Jehovas vittnen,

Krishna och TM. Informationen är vederhäftig och relevant, men kan naturligtvis inte bli särskilt uttömmande på det begränsade utrymmet.

Boken har också ett utmärkt sakregister. Den rekommenderas varmt som handbok.

SOH

A S T R O L O G I - U P P S A T S E N

Maj Björk, Gun Hansson, Astrologiundersökningen vid Chalmers, Sökaren nr 6, 1983, s 33. De båda författarna deltog som astrologer i en undersökning av astrologin som genomförts under Curt Roslunds ledning vid astronomiinstitutionen på Chalmers.

I undersökningen skulle de peka ut vilka 15 av 30 horoskop som avsåg mördare, och vilka 15 som avsåg sekreterare utan känt kriminellt förflutet. De fick 18 rätt av 30 möjliga. Detta resultat ligger mycket nära väntevärdet. Enligt gängse regler för statistisk utvärdering ger det inget som helst stöd för astrologiska hypoteser.

I de båda astrologernas egen sammanfattning heter det att undersökningen "ger... en god sannolikhet att kunskap om astrologi och inte slumpen har avgjort resultatet."

Vem är det egentligen som har bevisbördan, de som tror eller de som inte tror på astrologin?

SOH

"S M Y G A N D E H I N D U I S E R I N G"

Johannes Aagaard, Guruismens väsen - og dens verdensmission, Kirketjenesten i Danmark, Århus 1982.

De former av hinduism som fått spridning i västerlandet är nästan alla starkt knutna till en levande person, en guru, som anses ha absolut auktoritet. Inom

Transcendental Meditation (TM) sjunger man psalmer till Maharishi Mahesh Yogi, och det finns tendenser till att även börja tillbedja honom. I en skrift utgiven av Divine Light Mission heter det: "Du måste förstå att gurun är förmer än Gud, ty Gud placerar oss i det här helvetet, men Gurun tar bort skräcken inför detta helvete."

Inom de stora, religiöst konservativa hinduistiska organisationerna ser man guruismens spridande i västerlandet som ett framgångsrikt hinduistiskt missionsarbete. Överraskande många gurus och samfundsledare deltar också i hinduistiska missionskonferenser. Några konspirationsteorier ska man inte bygga på detta, och det gör inte Aagaard heller. Däremot är det viktigt att känna till den bakgrund som guruismen har i en hinduistisk "motmission", riktad mot hemländerna för islam och kristendomen, som ju sedan länge missionerar bland hinduer.

Den stora hinduistiska missionsorganisationen, Vishva Hindu Parishad, fäster stor vikt vid spridandet av yoga och meditationsövningar i västerlandet som ett sätt att bereda vägen för hinduismen. Här ser Aagaard risken för en "smygande hinduisering", och som kristen manar han kyrkorna att se upp. Men "hvis mennesker bliver hinduer, fordi de ved, hvad hinduismen er og ønsker at tilslutte sig dette, er sagen naturligtvis en helt anden, end hvis mennesker hinduiseres, uden at de vil det og ved det."

SOH